

Møte i privatpraksisens smørøye

Legeforeningens mann i Vestfold, Sjur Rød-Larsen, smiler fra sin plass i solen, midt i de privatpraksisorienterte legenes smørøye. Verken kamp om pasienter eller strid om hva fastleger kan bruke avtaleløs arbeidstid til, formørker gleden over å arrangere landsstyremøtet 2001. – Det er plass til alle i Vestfold, sier han forsonende.

Vannspeilet utenfor Åsgårdstrand er uten en krusning, pikene på broen har gått hjem, og en båteier gjør farkosten klar for vinteropplag. Så fredfullt og harmonisk vil lederen av Vestfold lægeforening gjerne at fylket skal fremstå når landsstyredelegatene samles i Sandefjord. Arrangementet er en ypperlig anledning til å vise frem hva Vestfold måtte ha av historiske, kunstneriske og naturlige herligheter, samt hva de driver med, de vel 600 medlemmene av Legeforeningen i landets minste fylke, synes Rød-Larsen.

Forebygge klager

Lederen av fylkesavdelingen i Vestfold må være rene drømmen for en forening som strever med å rekruttere tillitsvalgte. For 4–5 år siden meldte Sjur Rød-Larsen seg for Alment praktiserende lægers forening med et beskjedent ønske om at han ville yte noe for Legeforeningen. Nesten før han var ute av døren, var han blitt fylkesleder. Han var blank som en nybarbert kjake i alt som het foreningsarbeid. I begynnelsen gikk for eksempel høringsnotater fra moderforeningen rett i arkivskuffen i Vestfold-avdelingen, uten at de øvrige styremedlemmer så snurten av dem. Motivasjon, evne til å lytte og et samkjørt styre, har siden fått fart på arbeidet. Klagesaker har nærmest vært et satsingsområde, og etter fire år i førerretet kan Rød-Larsen konstatere at forholdet til tilsynsmyndighetene har gått fra «mildt sagt dårlig» til «langt bedre».

– Vi har fått i gang samarbeid med tilsynsmyndighetene, og vi har invitert psykiatere og psykologer til medlemsmøter for å få kunnskap om hvordan vi som leger kan stå bedre rustet til å møte klager. Jeg misliker bråk, og vil heller ha konstruktiv

– Det er plass til alle i Vestfold, sier leder av Vestfold lægeforening, Sjur Rød-Larsen, raust, fra broen i Åsgårdstrand. Foto I. Høie

samarbeid enn at man fyrer løs med anklager fra hver sin skyttergrav, sier han.

Særlig stolt er Rød-Larsen av ideen om å danne konfliktråd som kan forebygge at klagesaker havner på fylkeslegens pult.

– De aller fleste klagesaker bunner i kommunikasjonssvikt. Tanken med konfliktrådet er at legen og pasienten skal komme sammen og få mulighet til å snakke ut slik at man får fanget opp klagene før de eventuelt kommer på fylkeslegenivå. Kla-

ger på leger vil øke som følge av pasientrettighetsloven og fordi pasientene blir mer kunnskapsorienterte. Hvis ikke leger blir flinkere til å tåle klager og kritikk, er det de som vil lide. Jeg tror konfliktråd er den eneste måten å få redusert klagesaker på. Dette er helt unikt i Norge, og vi vil ta våre resultater med til Legenes hus for å få opprettet slike på landsbasis, lover Rød-Larsen.

Førløkkende fylke

Oppvekst i Tønsberg gav ham stenk av saltvann i håret, men han ble ikke fanget av båtlidenskap. Han er langt mer stedbunden enn sin fredsmeklende fetter Terje, for det er bare i Vestfold Sjur Rød-Larsen vil være.

Slik han ser det, er dette fylket lukrativt for leger i mer enn én forstand – geografisk nærhet til Oslo, behagelig klima og stor befolkning som gir grunnlag for store legepraksiser. Det synet deler han med mange kolleger. Her finnes rikelig med privatpraktiserende spesialister: Ifølge Legeforeningens statistikk er det per i dag 52 spesialister som har privat praksis som hovedstilling. Og det er plass til enda flere, mener Rød-Larsen.

– I stedet for å prøve å kvele spesialistetablering ved å trekke hjemler og legge dem til sykehuset, burde fylkes-

kommunen stimulere til flere spesialistpraksiser. Jeg tror det er mer effektivt og kostnadsbesparende enn å legge all spesialisthelsetjeneste til sykehus. Det er en del medisinske problemstillinger som hører mer hjemme utenfor enn i et sykehus, som for eksempel ørevokspager. Allmennleger vil kunne få avklart slike ting på et mindre omfattende nivå og sykehusene får frigjort kapasitet til mer kompliserte oppgaver, fremholder han.

— fakta —

- Sjur Rød-Larsen, født 15.8. 1960 i Tønsberg
- Cand.med. i Oslo 1987, spesialist allmennmedisin 1995
- leder, allmennpraksis Vest-Med 1990–94
- leder av Vestfold lægeforening 1997–01
- medlem av landsstyret 1999
- allmennlege/fastlege Åsgårdstrand legekontor fra 1995

Han erkjenner samtidig at samvirket mellom private spesialister og allmennleger kan by på utfordringer. Han er opptatt av å ha klare retningslinjer på hva som skal behandles hos allmennlege og hos spesialist.

– Mitt synspunkt er at man skal behandle mest mulig på lavest mulig nivå, og jeg er derfor positiv til innskjerpingen av henvisningsordningen som vi fikk med fastlegereformen. Faglig sett er det svært viktig for allmennlegen. I kampen om gravide for eksempel, har både spesialister og jordmødre forsynt seg så grovt at allmennleger får liten øvelse, og skvetter til ved minste tegn på sukker i urinen. Samtidig må man forstå at enkelte pasienter vil gå til spesialist, så terskelen for henvisning bør være lav, balanserer han.

Tettheten av allmennleger, i alle fall i fylkets kystsoner, er mer enn en helsesjef i en utkantkommune på nordligere breddegrader tør drømme om. Men da fastlegeordningen skulle innføres, førte dette til knuffing leger i mellom og mer eller mindre ufine fremstøt for å kapre flest mulig navn til pasientlister. Og listene i Vestfold er gjerne lengre enn i landet for øvrig: Mens gjennomsnittet på landsbasis er 1 300 pasienter per liste, er det 1 531 i Vestfold. Fastlegene i Larvik leder an; der er gjennomsnittstallet 1 792, viser statistikk fra Rikstrygdeverket.

Fylkesleder Rød-Larsen opplyser at sju av ti fastleger i Vestfold har åpne lister. – Nå er det nærmest umulig for nye fastleger å etablere seg her, konstaterer han.

Klare grenser

Fastlegeordningen har også skapt strid mellom Legeforeningens representant og Volvat Medisinske Senter Vestfold. Stridens kjerne er hvorvidt fastleger tilknyttet Volvat kan utøve private legetjenester i de samme lokalene utenom avtalt fastlegetid (1, 2).

– Vi må ha helt klare skiller, slik at det ikke hersker noen som helst tvil om hva slags legetjeneste pasienten henvender seg til, slår Sjur Rød-Larsen fast. Han understreker at han i konflikten med Volvat hele tiden har hatt Legeforeningen i ryggen. – Dette er ikke noe soloutspill fra min side, men saken ryster i fastlegeordningens grunnvoller og man kan ikke overse den. Det er viktig for alle parter at man kommer frem til en riktig konklusjon, mener han.

Striden kan ikke være helt enkel for Rød-Larsen. Mange identifiserer ham fortsatt sterkt med det tidligere private legesenteret Vest-Med i Tønsberg, som han var leder for for ti år siden.

Med gutteaktig fryd forteller han om oppbyggingen av Vest-Med. Han var ung, han var relativt nyutdannet, han var full av motivasjon og pågangsmot. Han brukte bevisst pressen til å profilere senteret. Pasientkartoteket telte 30 000 personer på det meste. Da Vest-Med skaffet seg tre syke-

hussenger, fulgte avisoppslag om privat sykehus, både lokalt og i hovedstadspressen. Senteret knyttet til seg spesialister og utførte blant annet laparoskopi, artroskopi og sterilisering, og opprettet også privat legevakt. Vest-Meds 700 kroners helsesjekk fra topp til tå var vidgjeten. Det svingte med andre ord rundt Vest-Med og Sjur Rød-Larsen.

I dag heter Vest-Med nettopp Volvat Medisinske Senter Vestfold. Dermed kranbler Rød-Larsen med flere av sine tidligere kolleger.

– Føler du deg mellom barken og veden?

– Nei. Jeg har en plikt til å være Legeforeningens forlengede arm i Vestfold, og da må jeg være lojal mot de vedtak som gjøres sentralt. Jeg representerer alle medlemmene i fylkesavdelingen, enten de har avtale eller ei. Jeg synes det bør være et Volvat i dagens helsevesen, men skillene må altså være helt klare, svarer han. – Ville du ha tolket regelverket på samme måte dersom dette hadde kommet opp i din tid ved Vest-Med?

– Jeg har ingen problemer med å forstå tankegangen til Volvat, og i likhet med Volvat, ville jeg også ha fått en juridisk vurdering av regelverket, sier han.

Medisinsk landhandel

I dag har han fastlegepraksis i Åsgårdstrand sammen med kollega Christian Lundbo. De kaller legekontoret en medisinsk landhandel, men nostalgien begrenses til den gamle bygningen hvor de holder hus. Åsgårdstrand legekontor var blant de første i Vestfold noe soloutspill fra min side (www.aasgaardstrand.com). I tillegg sender en TV-skjerm på venteværelset informasjon til pasientene om alt fra åpningstider og priser til råd om at man må kle seg godt i høstkulden.

– Vi prøver å være nytenkende. Vi arbeider for at våre pasienter selv skal kunne bestille time over nettet. Dette er fremtiden. Vi får allerede modemoverført laboratorieresvar, modemoverførte røntgensvar kommer, det samme vil etter hvert skje med epikriser.

Sjur Rød-Larsens pasientliste er så lang at han nesten ikke tør opplyse om at den teller tett opp under 2 500 pasienter. Men han trøster seg med at han har stor arbeids-

kapasitet og er glad i arbeidet sitt. – Jeg er flink til å sette grenser og være strukturert. Med så mange pasienter er man nødt til det for ikke å bli spist opp.

Dessuten vinker litt mer fritid i det fjerne. Etter fire år som leder av Vestfold lægeforening, takker han av. Nye verv kaller ikke, det er kone og to barn på åtte og ti år som skal få nytte godt av redusert arbeidsbelastning. Men han er opptatt av tillitsvalgtkrisen i Legeforeningen, og beklager at ikke flere kolleger er villige til å bruke tid på slike oppgaver.

– Mine goder, takster og lønnsforhold er basert på at jeg har en sterk forening som arbeider hardt for meg. Som medlemmer må vi være villige til å jobbe for verdige arbeidsforhold for fremtidens leger, sier Sjur Rød-Larsen.

– Ingrid M. Høie, Tidsskriftet
ingrid.hoie@legeforeningen.no

Litteratur

1. Barø T. Vil ha Volvat til å endre fastlegepraksisen. Tønsbergs Blad (12.9.2001).
2. Lægred G, Loennecken CW. Offentlig og privat allmennlegetjeneste. Tønsbergs Blad (25.9.2001).